

אישי - רגיש

דוח ביקורת מעקב בנושא הטבת חשמל לפורשים

דוח מס' מק-10 לשנת 2019

חטיבת משאבי אנוש : חטיבה מבוקרת מובילה:

חטיבות מבוקרות משניות:

סגן בלוקופיט, MA ערך:

איתן כהן, רו"ח, CIA אישר:
ניצה רוגזינסקי, רו"ח, CIA המבקרת הפנימית:

אוקטובר 2019

ת"ע 2019

חברת החשמל
הביקורת הפנימית

תוכן עניינים

1	פרק 1 - מבוא
1	1. מטרות הבדיקה
1	2. אופן עריכת הבדיקה
1	3. היקף הבדיקה
2	4. לוח לקבלת תגובות
2	5. רקע
3	פרק 2 - ממצאי ביקורת המעקב

1. מבוא

ביקורת המעקב בנושא "הטבות חשמל לפורשים" נערכה בהתאם לתכנית העבודה של הביקורת הפנימית לשנת 2019.

הביקורת נערכה על פי תקנים מקצועיים מקובלים בביקורת פנימית, והיא נערכה בחודשים יולי – אוקטובר 2019.

1. מטרת הבדיקה

בחינת יישום המלצות מדוח בדיקה בנושא (י"ז לשנת 2018).

2. אופן עריכת הבדיקה

- ❖ סקירת נהלים והוראות רלוונטיות בנושא.
- ❖ הפצת פניות לחטיבת משאבי אנוש עם בקשה לקבלת דיווח סטטוס יישום עדכני בנושא.
- ❖ סקירת תיעוד נתוני הגמלאים ונתוני זכאות לחשמל בתעריף עובד חברה במערכות הממוחשבות.
- ❖ ביצוע בדיקות עצמיות מבססות במערכת הממוחשבת.
- ❖ קיום שיחות עם הגורמים המקצועיים בחטיבת משאבי אנוש.

3. היקף הבדיקה

הביקורת כוללת מעקב אחר יישום ההמלצות העולות מדוח בדיקה בנושא (דוח י"ז לשנת 2018). בנוסף, סקרה הביקורת הפנימית את מילוי טפסי ההצהרה¹ העדכניים ע"י הגמלאים הבכירים² אשר פרשו מהחברה בין השנים 2013 עד 2017 ובחנה את הפעולות שבוצעו בחטיבת משאבי אנוש לאימות ההצהרות.

¹ טופס אימות פרטים גמלאים ושאיירים וטופס 101.

² בדרגת מנהל אגף ומעלה, לרבות מ"מ מנהל אגף.

4. לו"ז לקבלת תגובות

תגובת חטיבת משאבי אנוש התקבלה ביום 23.10.2019 ושולבה בדוח המעקב הסופי.

5. רקע

בהתאם לתקנות הפנסיה לעובדי החברה ובהתאם לנוהלי אמ"א, גמלאי החברה זכאים לחשמל בתע"ח כל עוד הפנסיה היא המקור העיקרי למחייתם ובהתאם להצהרה שהם נדרשים להעביר לחברה אחת לשנה:

- בתקנות הפנסיה לעובדי החברה נקבע (סעיף 18') כי: "דין הפנסיונר לזכות בהנחה במחיר החשמל כדין עובד החברה כל עוד שהפנסיה היא המקור העיקרי למחייתו."
- נוהל אמ"א (מס' 04-22-11) בנושא "זכאות לחשמל בתעריף עובדי החברה" מפרט את הזכאות לשימוש בחשמל על פי תעריף עובדי חברה (להלן: תע"ח). בנוהל נקבע, בין היתר, כי "לתעריף עובדי חברה זכאים עובדים קבועים ומקבלי פנסיה (גמלאים ושאיירים), דורות א', ב', על פי הגדרתם בחוקת העבודה ובהתאם לקבוע בתקנות הפנסיה".
- בהתאם לנוהל אמ"א (מס' 02-01-38) בנושא "ביקורת ועדכון פרטים אישיים של מקבלי הפנסיה", אחת לשנה נשלח לכל מקבל פנסיה טופס עדכון פרטים אישיים ("טופס אימות פרטים גמלאים ושאיירים"), בו הוא נדרש להצהיר, בין היתר, האם הפנסיה מחברת החשמל מהווה את מקור המחיייה העיקרי שלו והאם יש לו הכנסה נוספת שעולה (בחישוב שנתי) על תשלומי הפנסיה המשולמים לו מחברת החשמל.

2. ממצאי ביקורת המעקב

בביקורת המעקב נבדק יישומן של 2 המלצות שנכללו בדוח בדיקה קודם בנושא. להלן הפירוט:

מספר הסעיף מהדוח המקורי	נושא	עיקרי הממצאים (דוח י"ז לשנת 2018)	המלצות (דוח י"ז לשנת 2018)	סטטוס ביצוע/מעקב (יולי-אוקטובר 2019)	תגובת מבוקרים (אוקטובר 2019)
1.	שלמות טופסי הצהרה הנדרשים מגמלאי החברה הבכירים	<p>רקע: בישיבה שהתקיימה ביום 14.5.17 עם מנהל אגף משאבי אנוש, סגנית מנהל האגף ליחסי עבודה ותנאי שירות, ומנהלת מחלקת דיני עבודה ביחידה המשפטית, מסרו כי בהתאם לנהלי החברה³ כל גמלאי של החברה נדרש להצהיר אחת לשנה:</p> <p>א. כי הפנסיה מחברת החשמל מהווה את מקור המחיייה העיקרי שלו (בטופס אימות פרטים גמלאים ושאיירים).</p> <p>ב. טופס הצהרה לצורכי מס הכנסה (טופס 101).</p> <p>מעיון בטופס 101 (הנשלח כאמור לגמלאים יחד עם טופס אימות הפרטים), עולה כי הגמלאים נדרשים להצהיר, בין היתר, האם יש להם הכנסות אחרות ולפרט מה מקור ההכנסה האחרת (משכורת/ קצבה/ וכיוב').</p> <p>בשיחות שנערכו עם אגף משאבי אנוש (מרכז נאור ומחלקת יחסי עבודה ותנאי שירות) במהלך הביקורת המקורית נמסר:</p> <ul style="list-style-type: none"> ככל שהגמלאים אינם מחזירים את טופס 101 חתום, מנוכה מהפנסיה המשולמת להם מס בשיעור מרבי (למעט במקרים של גמלאים/שאיירים מעל גיל 70 שלא הייתה להם הכנסה נוספת ו/או שלא היו זכאים להטבות מס בשנה קודמת). אין סנקציה במקרה והגמלאים אינם מחזירים את טופס אימות הפרטים. 			

³ נוהל אמ"א מס' 04-22-11 בנושא "זכאות לחשמל בתעריף עובדי החברה" ונוהל אמ"א מס' 02-01-38 בנושא "ביקורת ועדכון פרטים אישיים של מקבלי הפנסיה"

תגובת מבוקרים (אוקטובר 2019)	סטאטוס ביצוע/מעקב (יולי-אוקטובר 2019)	המלצות (דוח י"ז לשנת 2018)	עיקרי הממצאים (דוח י"ז לשנת 2018)	נושא	מספר הסעיף מהדוח המקורי
<p>חטיבת משאבי אנוש:</p> <p>"במסגרת התייעצות עם היחידה המשפטית בנושא שבנדון... סוכם על פעולות פרו-אקטיביות והגברת הבקורות אשר יבטיחו את נאותות מתן זכאות הטבת החשמל לגמלאי החברה:</p> <ul style="list-style-type: none"> • החברה תפעל להעמקת התודעה לחובת הדיווח ועדכון פרטים אישיים ומסירת הצהרה על מקורות הכנסה עיקריים גם באמצעות חשבון החשמל המועבר לגמלאים. • חטיבת משאבי אנוש תחדד את החובה למילוי טופס אימות פרטים אישיים על כל חלקיו ותבהיר כי אי השבת הטופס עם הפרטים 	<p>המלצת הביקורת יושמה:</p> <p>התקיימה התייעצות בין חטיבת משאבי אנוש ליחידה המשפטית שבה נידונו האמצעים שעומדים לרשות החברה במקרים של אי מסירת טופס אימות פרטים אישיים. זאת, בשים לב להסכם הקיבוצי לעניין שלילת הטבת חשמל לעובדים וגמלאים על רקע שימוש בחשמל שלא כדין, והיעדר הסדר להליכי משמעת ביחס לגמלאים. סוכם על פעולות פרו-אקטיביות והגברת הבקורות אשר יבטיחו את נאותות מתן זכאות הטבת החשמל לגמלאי החברה (סיכום דיון מיום 23/10/2019). להערכת החטיבה, גיבוש המתווה לפעילות הפרו-אקטיבית יושלם עד סוף שנת 2019.</p> <p>עד</p>	<p>מומלץ לחטיבת משאבי אנוש, בתיאום עם היחידה המשפטית הארצית, לשקול הטלת סנקציה אפקטיבית במקרה וגמלאים/ שאירים אינם משיבים את טופס אימות הפרטים החתום.</p>	<p>א. העדר טפסי אימות פרטים במחלקת מינהל הסגל הבכיר</p> <p>ב. על-פי הרישומים במערכת כל 31 הגמלאים הבכירים שנבדקו החזירו לחברה בשנת 2017 טופס אימות פרטים אישיים שנשלח אליהם.</p>		

⁴ בכירים שהועסקו בחוזים אישיים ממילא אינם זכאים להטבת חשמל בתע"ח

תגובות מבוקרים (אוקטובר 2019)	סטטוס ביצוע/מעקב (יולי-אוקטובר 2019)	המלצות (דוח י"ז לשנת 2018)	עיקרי הממצאים (דוח י"ז לשנת 2018)	נושא	מספר הסעיף מהדוח המקורי
<p>המעודכנים הינה בניגוד לסיכומים ולהנחיות.</p> <ul style="list-style-type: none"> נכון למועד הביקורת (10/2019) מערכת טופס 101 וטופס אימות פרטים אישיים (מערכת שפותחה בתוך החברה) נסגרת בהמשך למעבר לחילן במיקור חוץ. חטיבת משאבי אנוש פועלת להקטנת אירועי אי דיווח באמצעות התנעת פיתוח של יישום/מערכת ממוחשבת אשר תתמוך בבקרה על תהליכי הדיווח. החטיבה פועלת ותמשיך לפעול לבדיקה פרטנית, תוך הפעלת שיקול דעת ובהתאם לנסיבות של המקרים של אי השבת טופס...או של השבת טופס עם מידע חלקי, ולקבלת 	<p>בביקורת המעקב בדקנו האם טפסי אימות פרטי גמלאים ושאיירים וטפסי 101 שנשלחו לגמלאים הבכירים⁵ בשנת 2019 מולאו הוחזרו לחברה.</p> <p>מתוך 17 גמלאים שנבדקו, נמצא כי:</p> <ul style="list-style-type: none"> גמלאי אחד (ד'א') לא החזיר טופס חתום לאימות פרטי גמלאים ושאיירים. <p>לאחר הפצת הטיוטה של דוח מעקב ובעקבות הממצא, פעלה החטיבה להשלמת הטפסים החסרים והעבירה את התיעוד לביקורת (אוקטובר 2019).</p>				

⁵ גמלאים בדרגת מנהל אגף ומעלה (לרבות מ"מ מנהל אגף) אשר פרשו במהלך השנים 2013 עד 2017 ושאינם בחוזה אישי.

תגובת מבוקרים (אוקטובר 2019)	סטאטוס ביצוע/מעקב (יולי-אוקטובר 2019)	המלצות (דוח י"ז לשנת 2018)	עיקרי הממצאים (דוח י"ז לשנת 2018)	נושא	מספר הסעיף מהדוח המקורי
<p>החלטה על דרך הפעולה הנדרשת.</p>	<p>בשולי הדברים נציין כי חטיבת משאבי אנוש דיווחה שעד סוף שנת 2019 החברה צפויה לעבור למערכת תפעול השכר באמצעות חברת "חילן" (מיקור חוץ) ולהפסיק את הפעילות של המערכת הממוחשבת הקיימת לדיווח טפסי 101 וטפסי אימות פרטים אישיים. כתוצאה מהמעבר הצפוי, הוחלט⁶ בחטיבת משאבי אנוש כדלקמן:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ בשנת 2020 לא יופץ הטופס לגמלאים/שאיירים ▪ תדירות הפצת הטופס בתקופת המעבר עד להשלמת המחשוב תהיה אחת לשנתיים. <p><u>החלטות מנהל אגף שכר, ארגון ובטיחות מדיון ביום 24.10.2019:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - מדובר במקרה בודד שאינו מצדיק הקצאת משאבים לבדיקת טפסים של כ-7,000 גמלאים. - חטיבת משאבי אנוש תבחן אפשרות לעריכת פיילוט לביצוע בדיקות מדגמיות על מנת לוודא את שלמות החזרת הטפסים. - במידת הצורך, יעודכן נוהל אגפי בנושא "ביקורת ועדכון פרטים אישיים של מקבלי הפנסיה". - צפי ליישום ההחלטות ע"י החטיבה עד סוף שנת 2019. 				

⁶ בישיבה שהתקיימה בעקבות הביקורת בתאריך 15.7.19 בנושא: טופס אימות פרטים אישיים לגמלאים/שאיירים.

מספר הסעיף מהדוח המקורי	נושא	עיקרי הממצאים (דוח י"ד לשנת 2018)	המלצות (דוח י"ז לשנת 2018)	סטאטוס ביצוע/מעקב (יולי-אוקטובר 2019)	תגובת מבוקרים (אוקטובר 2019)	
2.	טיפול החברה במקרים בהם הצהירו גמלאים על הכנסה גבוהה מסכום הפנסיה	<p>רקע: הבדיקה לעניין שלילת הטבת החשמל בתע"ח במקרים בהם הגמלאים מצהירים כי הפנסיה אינה מהווה את מקור המחיה העיקרי שלהם נערכה בנוגע לגמלאי החברה הבכירים (בדרגת מנהל אגף ומעלה) שפרשו מהחברה בשנים 2007-2016 (ושאינם בחוזה אישי) - בסה"כ 31 גמלאים. בבדיקה נבחנו טפסי אימות פרטי גמלאים ושאיירים שהוחזרו ע"י גמלאים אלו לשנת 2017. מתוך 31 הגמלאים שנבדקו, בבדיקה נמצאו טפסי אימות פרטים חתומים של 24 גמלאים בכירים (לעניין טפסים שלא הוחזרו ראה סעיף קודם). מעיון בטפסים ראינו:</p> <p>גמלאי אחד (ד'ס') הצהיר כי הפנסיה המשולמת לו בגין עבודתו בחברת החשמל אינה מהווה את מקור המחיה העיקרי שלו. בבדיקה שערכה הביקורת במערכת שוב⁷ נמצא כי הגמלאי ד'ס' אינו מקבל הטבת חשמל בתע"ח.</p> <ul style="list-style-type: none"> 23 הגמלאים האחרים הצהירו שהפנסיה המשולמת להם בגין עבודתם בחח"י מהווה את מקור המחיה העיקרי שלהם וכי ככל שיש להם הכנסה נוספת, הכנסה זו איננה עולה, בחישוב שנתי, על תשלומי הפנסיה מחברת החשמל. 9 מתוך ה-23 הגמלאים שהצהירו שהפנסיה היא מקור מחייה עיקרי הצהירו כי יש להם הכנסה נוספת שאינה עולה (בחישוב שנתי) על תשלומי הפנסיה מחח"י. לביקורת נמסר כי החברה פועלת בהתבסס על הצהרות הגמלאים ולא ננקטים צעדים אקטיביים מצד החברה לאימות ההצהרה שניתנה. 	<p>המלצת הביקורת יושמה: התקיימה התייעצות בין חטיבת משאבי אנוש ליחידה המשפטית שבה סוכם כי דרישה לחייב את גמלאי החברה להצהיר על היקף הכנסה ממקורות נוספים אינה צפויה להועיל לשיפור הבקרה על קיום הקריטריונים לזכאותו של גמלאי לחשמל בתע"ח, בעוד שתפעולה באופן אקטיבי יצריך תשומות משמעותיות.</p>	<p>חטיבת משאבי אנוש: "לעמדת החטיבה, ובהמשך להתייעצות עם היחידה המשפטית, דרישה לחייב את גמלאי החברה להצהיר על היקף הכנסה ממקורות נוספים אינה צפויה להועיל לשיפור הבקרה על קיום הקריטריונים לזכאותו של גמלאי לחשמל בתע"ח, בעוד</p>	<p>מתוך 24 טפסי הצהרות אימות פרטי גמלאים שנבדקו, ראינו כי אחד הגמלאים הצהיר כי הפנסיה מחח"י אינה מהווה את מקור המחיה העיקרי שלו. בבדיקה נמצא כי גמלאי זה אינו מקבל הטבת חשמל בתע"ח -</p>	<p>היות והחברה פועלת בהסתמך על הצהרות הגמלאים מבלי לנקוט בצעדים אקטיביים לבחינתן, מוצע לחטיבת מש"א בהתייעצות עם היחידה המשפטית לבחון אפשרות כי ההצהרה</p>

⁷ מערכת שירות ובילינג ללקוחות.

תגובת מבוקרים (אוקטובר 2019)	סטטוס ביצוע/מעקב (יולי-אוקטובר 2019)	המלצות (דוח י"ז לשנת 2018)	עיקרי הממצאים (דוח י"ז לשנת 2018)	נושא	מספר הסעיף מהדוח המקורי
<p>שתפעולה באופן אקטיבי יצריך תשומות משמעותיות. במקרה של גמלאי אשר הצהיר כי הוא מקבל הכנסה נוספת, גבוהה מהכנסתו בגין הגמלה של החברה, נערך בירור ווידוא נתונים לצורך ביטול זכאותו לחשמל בתע"ח. כמו כן, במקרה שהחברה מקבלת מידע המעלה ספק בדבר עמידת גמלאי בתנאים לקבלת החשמל בתע"ח, היא פועלת לבדיקת המידע מול הגמלאי, במקרה הצורך תוך בקשת אסמכתאות. "לעניין המקרים של אי השבת טפסים שצוינו בדוח [מעקב]...: מקרה גמלאי - ד'א'. בטופס [101] אכן לא סומן סעיף ההכנסות הנוספות, אך צוין כי הנ"ל הינו נכה בשיעור 100%, מצב המזכה אותו לפטור ממש הכנסה...</p>	<p>בבדיקה הנוכחית מצאנו כי מתוך 17 הגמלאים שנבדקו:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ גמלאי אחד (ד'א') לא החזיר טופס חתום לאימות פרטי גמלאים ושאימים. נציין כי הגמלאי החזיר טופס 101 חתום, אולם לא מילא בו את הסעיף הרלוונטי לעניין הכנסות נוספות. מכאן שלא ניתן לדעת האם קיימות לגמלאי הכנסות נוספות ובאיזה היקף. לא נעשתה פנייה לגמלאי ע"י חטיבת מש"א להשלמת הפרטים הנדרשים למילוי. ▪ 3 גמלאים (י'ש', ד'ה' ו-ש'י') החזירו את הטופס⁸ חתום על ידם, אולם לא מילאו את הסעיף הרלוונטי לעניין הצהרה כי הפנסיה בגין עבודתם בחח"י הינה מקור המחייב העיקרי שלהם או לא. לא נעשתה פנייה לגמלאים ע"י חטיבת מש"א להשלמת הפרטים הנדרשים למילוי. ▪ 9 הגמלאים הצהירו שהפנסיה המשולמת להם בגין עבודתם בחח"י מהווה את מקור המחיה העיקרי שלהם וכי אין להם הכנסות אחרות נוספות. ▪ 3 גמלאים (צ'ח', א'פ' ו-י'ח') הצהירו שהפנסיה היא מקור מחייה עיקרי וכי יש להם הכנסה נוספת שאינה עולה (בחישוב שנתי) על תשלומי הפנסיה מחח"י. 	<p>תהיה מפורטת יותר ותכלול דיווח על היקף ההכנסה השנתי.</p>	<p>כנדרש בהתאם לתקנות הפנסיה.</p>		

⁸ סעיף 4.1 בטופס אימות פרטים גמלאים ושאימים.

תגובת מבוקרים (אוקטובר 2019)	סטאטוס ביצוע/מעקב (יולי-אוקטובר 2019)	המלצות (דוח י"ז לשנת 2018)	עיקרי הממצאים (דוח י"ז לשנת 2018)	נושא	מספר הסעיף מהדוח המקורי
<p>3-גמלאים (יש', ד'ה' ו-ש'י') השיבו טופס פרטים אישיים חתום על ידם עם פרטים חלקיים אשר אינם כוללים התייחסות להכנסה נוספת. עם זאת, בדיקת המקרים מעלה כי בטופסי 101 שמולאו על ידי שלושת הגמלאים צוין כי אין עבודה נוספת."</p>	<p>גמלאי אחד (ד'ס') הצהיר כי הפנסיה מחח"י אינה מהווה את מקור המחיייה העיקרי שלו. בבדיקה שערכנו במערכת שוב"ל נמצא כי גמלאי זה אינו מקבל הטבת חשמל בתע"ח, בהתאם לתקנות הפנסיה.</p> <p>בנוסף, ל-16 הגמלאים מתוך 17 שזכאים להטבת חשמל בתע"ח בדקנו את היקף צריכת החשמל החל משנת 2017 ועד מחצית ראשונה לשנת 2019.</p> <p>מצאנו כי אצל 2 גמלאים (ד'א' ו-י'ש') נרשמה צריכת חשמל גבוהה לעומת המכסה של 18 אלף קוט"ש בשנה.</p> <p>בשני המקרים ראינו במערכת שוב"ל כי הגמלאים חויבו באופן תקין בגין הצריכה העודפת.</p>				